

NPO DETAILANALYSE

2024-04-15_POW_05761171

Uitzending: NPO-Sending | 2024-04-15 | Geanalyseerd op: 2026-05-22 18:48

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

3.7/10

Lichte onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Midden</i>	<i>Midden</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

4.7 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.

POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof is in juli 2024 aangetreden als extraparlamenteair kabinet, gesteund door PVV (37 zetels), VVD (24 zetels), NSC (20 zetels) en BBB (7 zetels). Premier Schoof is partijloos. De grootste oppositiepartij is GL-PvdA met 25 zetels, gevolgd door D66 (9 zetels), CDA (5 zetels), SP (5 zetels), FvD (3 zetels), PvdD (3 zetels), CU (3 zetels), SGP (3 zetels), DENK en Volt.

Opmerking: De uitzending dateert van april 2024, ten tijde van de kabinetsformatie na de verkiezingen van november 2023. Het kabinet-Schoof was op dat moment nog niet aangetreden. De analyse houdt rekening met de politieke context van april 2024: lopende formatiebesprekingen tussen PVV, VVD, NSC en BBB.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1,1	5	Oppositie	Sociaaleconomisch links, anti-marktwerking
GL-PvdA	2,4	25	Oppositie (grootste)	Klimaat, humaan asielbeleid, eerlijk delen
PvdD	2,5	3	Oppositie	Dierenrechten, klimaat, links-progressief
D66	4,8	9	Oppositie	Liberaal-progressief, pro-EU, onderwijs
CDA	5,5	5	Oppositie	Christendemocratisch, midden-rechts
NSC	5,8	20	Regering	Bestaanszekerheid, beheersbare migratie
CU	6,0	3	Oppositie	Christelijk-sociaal, midden-rechts
VVD	7,0	24	Regering	Vrije markt, streng migratiebeleid
BBB	7,5	7	Regering	Agrarisch-populistisch, asielstop
SGP	7,8	3	Oppositie	Reformatorisch, ver rechts
PVV	9,2	37	Regering (grootste)	Asielstop, de-islamisering, anti-elite
FvD	9,5	3	Oppositie	Extreemrechts, soevereiniteit, Baudet

De dominante politieke spanningslijn in april 2024 is de moeizame kabinetsformatie, waarbij asiel en migratie het centrale struikelblok vormen tussen PVV enerzijds en NSC en VVD anderzijds. Een tweede spanningslijn betreft de juridische houdbaarheid van het beoogde asielbeleid van de PVV, dat door juristen als strijdig met Europees recht wordt beschouwd. Daarnaast speelt de sluiting van de Groningse gasvelden als politiek-maatschappelijk dossier, waarbij leveringszekerheid en schadevergoeding voor bewoners centraal staan. Ten slotte vormt de internationale veiligheidssituatie — met name de Iraanse aanval op Israël — een actuele geopolitieke spanningslijn.

De Nederlandse publieke omroep (NPO) opereert onder de Mediawet 2008, waarvan artikel 2.1 pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist over het totale aanbod. De NPO is opgebouwd uit afzonderlijke omroepverenigingen (o.a. BNNVARA, AVRO-TROS, KRO-NCRV) met eigen redactionele verantwoordelijkheid, waarbij pluralisme over het gehele aanbod wordt beoordeeld en niet per afzonderlijke uitzending. PVV-leider Wilders heeft de NPO herhaaldelijk als "linkse omroep" gekwalificeerd, wat de politieke gevoeligheid van berichtgeving over de formatie vergroot.

HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendingweergave vs. Partijprogrammapositie
PVV	-2	03:01 "Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne, om aan zijn achterban te laten zien dat hij vecht voor het onderwerp waar hij tijdens de verkiezingen de meeste beloftes in heeft gedaan." — Programmapositie: asielstop als kernbelofte — vervormd: de verslaggever kwalificeert Wilders' vertrek als theateraal gedrag ("voor de bühne"), wat de legitimiteit van zijn inhoudelijke positie ondermijnt zonder feitelijke onderbouwing
VVD	0	Niet inhoudelijk behandeld in de uitzending — weggelaten
NSC	0	Niet inhoudelijk behandeld; alleen zijdelings vermeld als formatiepartij — weggelaten
GL-PvdA	0	Niet behandeld — weggelaten
D66	0	Niet behandeld — weggelaten
BBB	0	Niet behandeld — weggelaten
CDA	0	Niet behandeld — weggelaten
SP	0	Niet behandeld — weggelaten

Samenvatting partijbias

- Nauwkeurigste weergave: Geen partij wordt inhoudelijk correct en volledig weergegeven; de meeste partijen komen niet aan bod.
- Sterkste vertekening: PVV (score -2) — het vertrek van Wilders wordt als theateraal gedrag geframed zonder dat de inhoudelijke positie van de PVV op asiel neutraal wordt weergegeven.
- Gemiddelde afwijking van 0: 0,25 (op basis van de enige niet-nulscore)
- Conclusie: De uitzending behandelt de formatie uitsluitend vanuit een procedureel perspectief, waarbij de inhoudelijke positie van de PVV als enige partij wordt gekwalificeerd — en wel op een manier die de geloofwaardigheid van Wilders' handelen in twijfel trekt. Andere formatiepartijen (VVD, NSC, BBB) worden niet inhoudelijk besproken, waardoor een asymmetrische weergave ontstaat.

Links-Rechts-Algemene Tendens

TENDENTIESCORE: +1,2

KWALIFICATIE: Licht links-begunstigend

Motivering: De enige partij waarvan het gedrag inhoudelijk wordt gekwalificeerd is de PVV, en die kwalificatie is negatief van toon ("voor de bühne", "juridisch misschien wel niet houdbaar"). Geen enkele linkse of centrumpartij ontvangt een vergelijkbare kritische kwalificatie. De framing van het asiëldossier als juridisch problematisch sluit aan bij een progressief-juridisch perspectief, zonder dat het democratisch mandaat van de PVV als context wordt geboden.

HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendingsgegevens

- Titel: NOS Laat Journaal
- Datum: 15.04.2024
- Presentator/verslaggever: Niet bij naam genoemd in transcript; meerdere verslaggevers aan het woord
- Geïnterviewde personen:

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek spectrum
Informateur (niet bij naam)	Informateur kabinetsformatie	Neutraal/onafhankelijk	Neutraal
Officier van Justitie (OM)	Aanklager Middel X-zaak	Openbaar Ministerie	Neutraal/staatsinstututie
Geerte (achternaam niet vermeld)	Activist wildplassen	Geen	Links-progressief
Jurrian van Dongen	Liedjesschrijver	Geen	Niet politiek
Atletiekdeskundige Smit	Sportcommentator	Geen	Niet politiek
Weerpresentator	Meteoroloog	Geen	Niet politiek

Hoofdthema

De uitzending is een regulier laat journaal met meerdere nieuwsonderwerpen, waarbij de moeizame kabinetsformatie, de Trump-rechtszaak, de Middel X-zaak en internationale veiligheid de politiek-maatschappelijk relevante items vormen.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE

Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENSELECTIE

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: Informatieur (niet bij naam genoemd)

Tijdstempel: 03:26

Uitspraak

"Daar zijn we weer. Ze verschillen erin en op een gegeven moment kom je op een punt dat je denkt: Kom je nu nog verder? Dus toen vroeg een van de partijen een schorsing aan en gaan we morgen verder, om 9.30 uur."

Inkadering

De informateur spreekt als procedurele autoriteit over de voortgang van de formatie. Hij geeft geen inhoudelijk oordeel over de standpunten van de partijen.

Ontbrekende tegenstem: Een politicoloog of formatiedeskundige had de dynamiek kunnen duiden; nu blijft de duiding bij de verslaggever zelf.

Brondieptecheck:

(a) FINANCIERING: Informatieurs worden benoemd door de Tweede Kamer en ontvangen een vergoeding van de staat. Geen direct institutioneel belang bij een bepaalde uitkomst, maar wel belang bij het voortbestaan van het formatieproces.

(b) MANDAAT: Compatibel met procedurele uitspraken; niet compatibel met inhoudelijke beoordeling van partijstandpunten.

- D1 Belangenconflict: +1 — Beperkt conflict; informateur heeft belang bij succesvolle formatie maar geen partijpolitiek belang
- D2 Persoonlijk risico: +1 — Reputatierisico bij mislukken formatie
- D3 Vakbekwaamheid: +2 — Directe betrokkene bij het proces
- D4 Meningsconsistentie: +1 — Geen tegenstrijdige uitspraken bekend
- D5 Emotionalisering vs. data: +2 — Feitelijke, procedurele uitspraak
- D6 Bronniveau: +1 — Primaire bron voor procedurele informatie

• TOTAAL: +8 → BRONLICHT: GROEN

(c) VAKBEKWAAMHEID: De informateur wordt als neutrale procedurele autoriteit geframed, wat voor zijn uitspraken over het verloop van de gesprekken gerechtvaardigd is.

Expert 2: Officier van Justitie (OM) — Middel X-zaak

Tijdstempel: 04:20

Uitspraak

"Het op deze onverantwoorde en lichtvaardige wijze in gevaar brengen van mensenlevens, zoals hier is gebeurd, is zeker niet de juiste weg om idealen te verwezenlijken."

Inkadering

De OvJ spreekt als aanklager; zijn uitspraak is per definitie partijdig in de zin dat hij de vervolgende partij vertegenwoordigt.

Ontbrekende tegenstem: De verdediging of de verdachten zelf komen niet aan het woord.

Brondieptecheck:

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

(a) **FINANCIERING:** Openbaar Ministerie is een staatsinstelling, gefinancierd door het ministerie van Justitie en Veiligheid.

(b) **MANDAAT:** Het mandaat van het OM is vervolging, niet neutrale duiding. De uitspraken zijn inherent partijdig.

- D1 Belangenconflict: -2 — Structureel conflict: OM is de vervolgende partij
- D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen persoonlijk risico
- D3 Vakbekwaamheid: +2 — Juridische expertise aanwezig
- D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent met OM-beleid
- D5 Emotionalisering vs. data: -1 — Moreel geladen taalgebruik ("doorgeslagen idealisme", "blind geworden")
- D6 Bronniveau: +1 — Primaire bron voor de aanklacht

• TOTAAL: +1 → BRONLICHT: GEEL

(c) **VAKBEKWAAMHEID:** De OvJ wordt als feitelijke autoriteit gepresenteerd zonder dat zijn partijdige rol als aanklager expliciet wordt benoemd. Dit is problematisch omdat de verdediging geen tegengeluid biedt.

Expert 3: Verslaggever als duider (formatie)

Tijdstempel: 03:01

Uitspraak	"Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne, om aan zijn achterban te laten zien dat hij vecht voor het onderwerp waar hij tijdens de verkiezingen de meeste beloftes in heeft gedaan."
Inkadering	De verslaggever treedt hier op als politiek duider, niet als neutrale rapporteur. De kwalificatie "voor de bühne" is een interpretatie, geen feit.

Ontbrekende tegenstem: Een politicoloog of PVV-woordvoerder had deze interpretatie kunnen bevestigen of weerleggen.

Brondieptecheck:

(a) **FINANCIERING:** NPO-verslaggever, gefinancierd door de publieke omroep.

(b) **MANDAAT:** Verslaggevers hebben een rapporterende taak; politieke duiding vereist expliciete kwalificatie als commentaar.

- D1 Belangenconflict: -1 — Mogelijke institutionele bias (NPO als publieke omroep)
- D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen persoonlijk risico
- D3 Vakbekwaamheid: +1 — Politiek verslaggever met ervaring
- D4 Meningsconsistentie: 0 — Onbekend
- D5 Emotionalisering vs. data: -1 — Interpreterende uitspraak zonder bronvermelding
- D6 Bronniveau: -1 — Tertiaire bron (interpretatie van gedrag)

• TOTAAL: -2 → BRONLICHT: GEEL

(c) **VAKBEKWAAMHEID:** De verslaggever presenteert zijn interpretatie als vanzelfsprekend feit ("natuurlijk"), wat de grens tussen rapportage en commentaar vervaagt.

Ontbrekende expertgroepen:

- Asielrechtjurist voor duiding van juridische houdbaarheid PVV-voorstellen
- Verdedigingsadvocaat in de Middel X-zaak
- Onafhankelijk politicoloog voor formatieduiding

Samenvatting: De expertselectie is beperkt en eenzijdig: het OM komt uitgebreid aan het woord zonder tegengeluid van de verdediging, en de verslaggever neemt zelf de rol van politiek duider op zich zonder dat dit als commentaar wordt gekwalificeerd.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Informateur (niet bij naam genoemd)	+1	+1	+2	+1	+2	+1	+8	GROEN
Officier van Justitie (OM) — Middel X-zaak	-2	0	+2	+1	-1	+1	+1	GEEL

Voorzitter: Schläpfer, David - Contact: kontakt@SVFAB.ch - Adres: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Verslaggever als duiders (formatie)	-1	0	+1	0	-1	-1	-2	GEEL
--	----	---	----	---	----	----	----	-------------

2. BRONSELECTIE

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: Verslaggever als duider (formatie)

Tijdstempel: 03:01 — Uitspraak: "Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne"

(a) Financiering en dragerschap: NPO, publiek gefinancierd

(b) Structureel belangenconflict: De NPO staat onder politieke druk van de PVV; de kwalificatie van Wilders' gedrag als theateraal kan worden gezien als redactionele interpretatie zonder bronvermelding

(c) Ontbrekende tegenbron: Een PVV-woordvoerder of politicoloog had deze interpretatie kunnen nuanceren

Bron 2: Verslaggever over juridische houdbaarheid

Tijdstempel: 03:21 — Uitspraak: "Juist omdat de PVV afspraken wil maken die juridisch misschien wel niet houdbaar zijn."

(a) Financiering: NPO

(b) Structureel belangenconflict: De claim over juridische onhoudbaarheid wordt als feit gepresenteerd zonder bronvermelding

(c) Ontbrekende tegenbron: Een asielrechtjurist of PVV-jurist had deze claim kunnen onderbouwen of weerleggen

Geruchttoetsing (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 03:01

Bewering: "Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne"

Woordmarkering: "natuurlijk" (impliceert vanzelfsprekendheid zonder bewijs)

Primaire bron aanwezig: Nee — strafpunt (+1)

Gerucht 2:

Tijdstempel: 03:21

Bewering: "de PVV afspraken wil maken die juridisch misschien wel niet houdbaar zijn"

Woordmarkering: "misschien" (onzekerheidsmarkering zonder bronverwijzing)

Primaire bron aanwezig: Nee — strafpunt (+1)

Samenvatting: De bronselectie is beperkt: de verslaggever fungeert als primaire duider bij het formatieitem zonder externe bronnen te citeren, en twee claims worden als interpretatie of ongedocumenteerde bewering gepresenteerd zonder bronvermelding.

3. TIJDSVERDELING

3/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- Trump-rechtszaak (verslaggever): ca. 2,5 min. (12,5%)
- Kabinetsformatie (verslaggever + informateur): ca. 1,5 min. (7,5%)
- Middel X-zaak (verslaggever + OM): ca. 1 min. (5%)
- Israël-Iran (verslaggever): ca. 1 min. (5%)
- Australische steekpartij: ca. 1 min. (5%)
- Asielopvang (verslaggever): ca. 0,5 min. (2,5%)
- Sport (Nadal, discus, Barcelona, Almere, KNVB, moto): ca. 5 min. (25%)
- Kinderlied/Willem Wilminkprijs: ca. 1,5 min. (7,5%)
- Amsterdam toiletten: ca. 1,5 min. (7,5%)
- Weer: ca. 1 min. (5%)
- Overig (Tesla, verkeersongeval, morgen): ca. 1 min. (5%)
- Presentator: ca. 2 min. (10%)

Samenvatting: De tijdsverdeling is kenmerkend voor een laat journaal met een breed nieuwsaanbod. Politiek-inhoudelijke items krijgen relatief weinig tijd, waarbij de formatie slechts 7,5% van de uitzending beslaat. De tijdsverdeling op zichzelf is niet sterk asymmetrisch, maar de kwaliteit van de duiding binnen de beschikbare tijd is ongelijkmatig.

4. WEGLATING (Selectieve Weglating)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant?

Weglating 1:

Context

Het perspectief van de verdediging in de Middel X-zaak ontbreekt volledig.

Relevant bij: 03:59–04:56

Werking: De kijker krijgt uitsluitend het OM-standpunt te horen, inclusief moreel geladen kwalificaties ("doorgeslagen idealisme", "blind geworden"). Het maatschappelijke debat over zelfbeschikking en voltooid leven — dat direct relevant is voor deze zaak — wordt niet aangestipt.

Weglating 2:

Context

De inhoudelijke posities van VVD, NSC en BBB op asiel worden niet weergegeven.

Relevant bij: 02:25–03:51

Werking: De kijker krijgt de indruk dat de formatieproblemen uitsluitend door de PVV worden veroorzaakt, terwijl de andere partijen ook inhoudelijke bezwaren hebben.

Weglating 3:

Context

Het democratisch mandaat van de PVV als grootste partij (37 zetels, 23,5% van de stemmen) wordt niet als context geboden bij de bespreking van het formatieconflict.

Relevant bij: 02:50–03:25

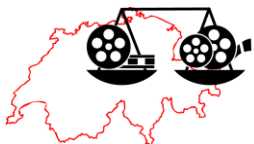
Werking: De kijker krijgt geen context voor de vraag waarom de PVV zo sterk inzet op asiel; het gedrag wordt als theateraal geframed zonder de electorale legitimatie te benoemen.

Samenvatting: De selectieve weglating is het meest problematisch bij de Middel X-zaak (geen verdedigingsperspectief) en de formatiebesprekingen (geen inhoudelijke weergave van andere partijen, geen democratisch mandaat als context).

Ontbrekende stemmen

- Verdediging in de Middel X-zaak: Had het perspectief van de verdachten en hun motivatie kunnen toelichten, en het maatschappelijke debat over zelfbeschikking kunnen vertegenwoordigen.
- Juridisch expert asielrecht: Had de claim over juridische onhoudbaarheid van PVV-voorstellen kunnen onderbouwen of nuanceren met bronvermelding.
- Woordvoerder VVD/NSC over formatie: Had de inhoudelijke positie van de andere formatiepartijen op asiel kunnen verduidelijken.
- Woordvoerder Israëlische oppositie of Iraanse overheid: Had een breder geopolitiek perspectief kunnen bieden op de escalatie in het Midden-Oosten.
- Gemeentelijk handhavingperspectief Amsterdam: Had de context van de wildplasboete en het toilettenbeleid kunnen nuanceren.
- Asielzoeker of COA-medewerker: Had de menselijke dimensie van de opvangcrisis (12.000 extra bedden) kunnen illustreren.

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- Euthanasiedeskundige of ethicus: Had het maatschappelijke debat over Middel X en voltooid leven kunnen duiden.

5. CIJFERGEBRUIK

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 07:31

Cijfer: "12.000 extra bedden nodig"

Dimensies: (a) Absolutewaarde getoond ✓ — (b) Aandeel niet getoond ✗ — (c) Trend niet getoond ✗

Ontbrekende context

Hoeveel bedden zijn er momenteel? Wat is de totale capaciteit? Hoe verhoudt dit zich tot voorgaande jaren?

Werking: Het getal 12.000 klinkt groot maar geeft zonder context geen beeld van de ernst of de trend.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 17:40

Cijfer: "In de stad Amsterdam zijn 35 openbare mannentoiletten. En maar twee voor vrouwen."

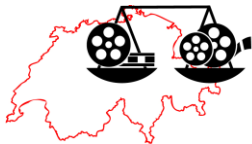
Dimensies: (a) Absolutewaarde getoond ✓ — (b) Aandeel getoond ✓ — (c) Trend niet getoond ✗

Ontbrekende context

Hoe verhoudt Amsterdam zich tot andere steden? Is het aantal de afgelopen jaren veranderd?

Werking: De verhouding 35:2 is illustratief voor de ongelijkheid, maar de historische context ontbreekt.

Samenvatting: Het cijfergebruik is beperkt en de getallen die worden gebruikt missen doorgaans de trendcomponent. De bevindingen zijn niet ernstig misleidend maar onvolledig.

6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen of ideeën.

Associatie 1:

Tijdstempel: 03:01

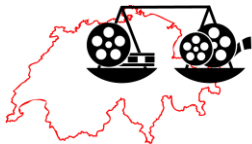
Citaat

"Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne, om aan zijn achterban te laten zien dat hij vecht voor het onderwerp waar hij tijdens de verkiezingen de meeste beloftes in heeft gedaan."

Techniek: Wilders' gedrag wordt geassocieerd met theatraliteit en populistisch spel voor de achterban, wat impliciet suggereert dat zijn handelen niet oprecht of inhoudelijk gemotiveerd is.

Werking: De kijker wordt gestuurd naar de interpretatie dat Wilders' vertrek een politiek schouwspel is, niet een inhoudelijke positiebepaling.

Samenvatting: Er is geen sprake van klassieke guilt by association (associatie met extremistische groepen), maar er is wel een mildere vorm van karakterisering waarbij Wilders' gedrag als teatraal en calculerend wordt geframed zonder dat dit als interpretatie wordt gekwalificeerd.

7. TIMING

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1:

Positie: 01:41–02:09 (begin van het Trump-item)

Inhoud: "Deze rechtszaak draait dan misschien niet over de meest ernstige misdrijven waar Trump van verdacht wordt, maar van alle rechtszaken die tegen hem lopen, is dit toch wel de meest persoonlijke en potentieel de meest gênante voor hem, omdat het hier gaat om een mogelijke affaire met een pornoactrice."

Timing-effect

De verslaggever plaatst de nadruk op de "gênante" en "persoonlijke" aspecten van de zaak vroeg in het item, waardoor de kijker de rechtszaak primair als een schandaalverhaal ervaart in plaats van als een juridisch-politiek precedent.

Bevinding 2:

Positie: 02:50–03:01 (begin van het formatieitem)

Inhoud: "Maar om 15.30 uur staat PVV-leider Wilders op en vertrekt boos."

Timing-effect

Het item opent met de negatieve actie van Wilders (vertrek, boos), waarna de duiding volgt. Dit plaatst Wilders onmiddellijk in een negatief licht voordat context wordt geboden.

Samenvatting: De timing van negatieve kwalificaties — vroeg in het item, vóór contextuele informatie — versterkt de negatieve framing van zowel Trump als Wilders.

8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

2/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:01

Uitlokkende gebeurtenis: Wilders verlaat de formatiegesprekken vanwege onvoldoende voortgang op asiel.

Reactie: "Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne" — de verslaggever kwalificeert het gedrag als theateraal.

Vergelijking

Er is geen vergelijkbaar moment in de uitzending waarbij het gedrag van andere formatiepartijen (VVD, NSC, BBB) op vergelijkbare wijze wordt gekwalificeerd. De andere partijen worden niet inhoudelijk besproken.

Asymmetrie: Beperkt aantoonbaar — alleen Wilders' gedrag wordt gekwalificeerd; andere partijen komen niet aan bod, waardoor directe vergelijking niet mogelijk is.

Verontwaardigingsgraad: 1/5

Selectiviteit: 2/5

Samenvatting: Er is geen sprake van uitgesproken verontwaardiging, maar de kwalificatie van Wilders' gedrag als theateraal — zonder vergelijkbare kwalificaties voor andere partijen — wijst op een milde asymmetrie in toon.

9. VOLLEDIGHEID (Selectieve Weglating — Totaalbeeld)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe volledig beeldt de uitzending het onderwerp af?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:59–04:56

Ontbrekend perspectief: Verdedigingsperspectief in de Middel X-zaak

Relevantie: De verdachten zijn allen boven de 70 en handelden vanuit een ideologische overtuiging over zelfbeschikking; hun perspectief is juridisch en maatschappelijk relevant.

Effect

De kijker krijgt uitsluitend het OM-standpunt, inclusief moreel geladen kwalificaties, zonder enige nuancering.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 02:25–03:51

Ontbrekend perspectief: Inhoudelijke posities van VVD, NSC en BBB op asiel

Relevantie: De formatie betreft vier partijen; de weergave van slechts één partij (PVV) als probleemveroorzaker is structureel onvolledig.

Effect

De kijker krijgt een eenzijdig beeld van de formatiedynamiek.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 05:08–06:14

Ontbrekend perspectief: Iraans perspectief en regionale context van de aanval op Israël

Relevantie: Een evenwichtige berichtgeving over een gewapend conflict vereist minimaal een weergave van de motivatie van beide partijen.

Effect

De kijker krijgt uitsluitend het Israëlische en westerse perspectief.

Samenvatting: De uitzending is op meerdere punten structureel onvolledig: bij de Middel X-zaak, de formatiebesprekingen en de Israël-Iran-situatie ontbreken wezenlijke perspectieven die het totaalbeeld zouden nuanceren.

Sofffacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe wordt het onderwerp fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 01:41–02:09

Citaat	<i>"van alle rechtszaken die tegen hem lopen, is dit toch wel de meest persoonlijke en potentieel de meest gênante voor hem, omdat het hier gaat om een mogelijke affaire met een pornoactrice"</i>
Manipulatie	De Trump-rechtszaak wordt primair ingekaderd als persoonlijk schandaal ("gênant", "pornoactrice") in plaats van als juridisch-politiek precedent.
Waarom problematisch	De kijker wordt gestuurd naar een morele beoordeling van Trump als persoon, terwijl de juridische en democratische betekenis van de zaak (eerste strafrechtelijke vervolging van een voormalig president) naar de achtergrond verdwijnt.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 02:50–03:25

Citaat	<i>"Maar om 15.30 uur staat PVV-leider Wilders op en vertrekt boos. Omdat hij op asiel te weinig voor elkaar krijgt, zegt hij zelf."</i>
Manipulatie	Het formatieconflict wordt ingekaderd als een probleem dat door Wilders wordt veroorzaakt. De toevoeging "zegt hij zelf" impliceert twijfel aan zijn opgegeven motivatie.
Waarom problematisch	De kijker wordt gestuurd naar de interpretatie dat Wilders de formatie belemmert, zonder dat de inhoudelijke bezwaren van andere partijen als gelijkwaardig kader worden geboden.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 04:17

Citaat	<i>"Het OM noemt het doorgeslagen idealisme."</i>
Manipulatie	De kwalificatie "doorgeslagen idealisme" van het OM wordt zonder commentaar overgenomen als feitelijke beschrijving van de verdachten.
Waarom problematisch	De term "doorgeslagen" is een moreel oordeel, geen juridische kwalificatie. Door dit zonder nuancering over te nemen, neemt de redactie impliciet het standpunt van de aanklager over.

Samenvatting: De framing is het meest problematisch bij het formatieitem (Wilders als probleemveroorzaker) en de Middel X-zaak (OM-kwalificaties als feitelijke beschrijving). Bij de Trump-zaak domineert het schandaalframe boven het juridisch-democratische frame.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gecreëerd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:01

Citaat	"Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne"
Manipulatie	"Voor de bühne" heeft een sterk negatieve connotatie van onoprechtheid en theatraliteit. "Natuurlijk" presenteert dit als vanzelfsprekend feit.
Waarom problematisch	Neutrale alternatief zou zijn: "Wilders benadrukt daarmee zijn prioriteit op asiel tegenover zijn achterban" — zonder de implicatie van onoprechtheid.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 04:17

Citaat	"Het OM noemt het doorgeslagen idealisme."
Manipulatie	"Doorgeslagen" heeft een negatieve connotatie van buitensporigheid en gebrek aan realiteitszin. De term wordt zonder aanhalingstekens of distantiëring overgenomen.
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "Het OM kwalificeert het handelen als idealisme dat de grenzen van de wet overschreed."

Bevinding 3:

Tijdstempel: 01:52–01:55

Citaat	"potentieel de meest gênante voor hem, omdat het hier gaat om een mogelijke affaire met een pornoactrice"
Manipulatie	"Gênant" en "pornoactrice" zijn moreel geladen termen die de zaak als persoonlijk schandaal framen.
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "de meest persoonlijk belastende zaak, vanwege de betrokkenheid van een vrouw met wie Trump naar verluidt een relatie had."

Samenvatting: De woordkeuze is op meerdere punten niet neutraal: bij de formatie ("voor de bühne"), de Middel X-zaak ("doorgeslagen") en de Trump-zaak ("gênant", "pornoactrice") worden connotaties gecreëerd die de berichtgeving kleuren.

12. MODERATIEGEDRAG

2/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Asymmetrieën in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:46

Uitlokkende gebeurtenis: De informateur geeft een procedurele toelichting op het afbreken van de gesprekken.

Citaat (presenter)

"Is het slecht nieuws of goed nieuws, wat u betreft?"

Vergelijking

Er zijn geen andere geïnterviewden in de uitzending bij wie vergelijkbare doorvragen worden gesteld.

Asymmetrie: Niet aantoonbaar — de vraag is neutraal en procedureel van aard.

Samenvatting: Het moderatiegedrag is in deze uitzending beperkt toetsbaar omdat er weinig live-interviews zijn. De gestelde vraag aan de informateur is neutraal. De voornaamste bias zit niet in het moderatiegedrag maar in de verslaggeversteksten.

13. VRAGEN-ASYMMETRIE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verschillende hardheid/zachtheid van vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1:

Aan informateur, 03:46: "Is het slecht nieuws of goed nieuws, wat u betreft?" — neutraal/zacht

Aan geen andere geïnterviewde: Er worden geen kritische vragen gesteld aan het OM over de Middel X-zaak of aan andere betrokkenen.

Vergelijking

De enige gestelde vraag is procedureel en niet kritisch. Er is geen asymmetrie aantoonbaar tussen verschillende gasten, maar er is wel een structureel gebrek aan kritische doorvragen bij het OM-item.

Samenvatting: De vragen-asymmetrie is beperkt aantoonbaar vanwege het geringe aantal live-interviews. Het ontbreken van kritische vragen aan het OM is een bevinding, maar kan niet als asymmetrie worden gekwalificeerd bij gebrek aan vergelijkingsmateriaal.

14. FALSE BALANCE

1/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:26–03:51

Constructie: De informateur stelt dat er "niet zoveel aan de hand" is en dat morgen wordt doorgedaan. Dit wordt gepresenteerd als geruststellende balans na het dramatische vertrek van Wilders.

Analyse

Er is geen sprake van klassieke false balance (twee gelijkwaardige posities tegenover elkaar plaatsen). De uitzending biedt eerder te weinig balans dan te veel.

Samenvatting: False balance is in deze uitzending geen dominante techniek. De voornaamste problematiek is eerder het ontbreken van balans dan het kunstmatig creëren ervan.

15. AGENDA-SETTING

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1:

Gesteld agenda-element: Het asielbeleid van de PVV is juridisch problematisch.

Tijdstempel: 03:21 — Bewijs: "Juist omdat de PVV afspraken wil maken die juridisch misschien wel niet houdbaar zijn."

Alternatieve agenda: De vraag of het bestaande asielbeleid voldoende effectief is, of de vraag naar het democratisch mandaat voor een strenger beleid, komt niet op de agenda.

Bevinding 2:

Gesteld agenda-element: De Trump-rechtszaak is primair een persoonlijk schandaal.

Tijdstempel: 01:41–02:09 — Bewijs: "potentieel de meest gênante voor hem"

Alternatieve agenda: De constitutionele en democratische betekenis van de vervolging van een voormalig president als agenda-element.

Bevinding 3:

Gesteld agenda-element: De wildplasactie van vrouwen is een legitiem protest dat tot beleidsverandering heeft geleid.

Tijdstempel: 17:04–18:11 — Bewijs: Het item wordt volledig vanuit het perspectief van de activisten verteld.

Alternatieve agenda: Het gemeentelijk handhavingperspectief of de vraag naar prioritering van gemeentelijke uitgaven (4 miljoen euro) komt niet op de agenda.

Samenvatting: De agenda-setting is het meest opvallend bij het formatieitem (juridische onhoudbaarheid als vanzelfsprekend gegeven) en het Trump-item (schandaalframe als dominant kader). Het toilettenitem is eenzijdig vanuit activistisch perspectief ingekaderd.

HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht Individuele Scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenselectie	H	5	Het OM komt uitgebreid aan het woord zonder verdedigingsperspectief; de verslaggever fungeert als ongekwalificeerde politieke duider.
2	Bronselectie	H	5	Twee claims worden als feit gepresenteerd zonder bronvermelding of primaire bron.
3	Tijdsverdeling	H	3	De tijdsverdeling is kenmerkend voor een laat journaal; geen ernstige asymmetrie in spreektijd.
4	Weglating	H	6	Verdedigingsperspectief Middel X en inhoudelijke posities formatiepartijen ontbreken structureel.
5	Cijfergebruik	H	2	Cijfers worden gebruikt maar missen doorgaans de trendcomponent; geen ernstige misleiding.
6	Schuld door associatie	H	2	Wilders' gedrag wordt als theateraal geframed; geen klassieke contactschuld.
7	Timing	H	3	Negatieve kwalificaties worden vroeg in items geplaatst, vóór contextuele informatie.
8	Selectieve Verontwaardiging	H	2	Milde asymmetrie in toon bij Wilders; geen uitgesproken verontwaardiging.
9	Volledigheid	H	6	Meerdere wezenlijke perspectieven ontbreken bij formatie, Middel X en Israël-Iran.
10	Framing	S	6	Formatieconflict als Wilders-probleem, Trump als schandaal, OM-kwalificaties als feit.
11	Woordkeuze	S	5	"Voor de Bühne", "doorgeslagen", "gênant" zijn niet-neutrale kwalificaties.
12	Moderatiegedrag	S	2	Beperkt toetsbaar; geen aantoonbare asymmetrie in de schaarse live-interviews.
13	Vragen-asymmetrie	S	2	Beperkt toetsbaar; geen kritische vragen aan het OM.
14	Schijnbalans	S	1	Geen dominante false balance-techniek aangetroffen.
15	Agenda-setting	S	5	Juridische onhoudbaarheid PVV-beleid en schandaalframe Trump als vanzelfsprekende kaders.

Resultaten

- HARDFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 1–9): 3,8 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 10–15): 3,5 / 10
- TOTAALSCORE (gemiddelde alle 15 criteria): 3,7 / 10

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Dominante Technieken

- 1. Framing (Score 6):** Het formatieconflict wordt consequent ingekaderd als een door Wilders veroorzaakt probleem, waarbij zijn vertrek als theateraal gedrag wordt gekwalificeerd zonder dat de inhoudelijke posities van andere partijen als gelijkwaardig kader worden geboden. De Trump-zaak wordt primair als persoonlijk schandaal geframed in plaats van als juridisch-democratisch precedent.
- 2. Weglating (Score 6):** Bij de Middel X-zaak ontbreekt het verdedigingsperspectief volledig, waardoor het OM-standpunt inclusief moreel geladen kwalificaties als enige stem klinkt. Bij de formatiebesprekingen ontbreken de inhoudelijke posities van VVD, NSC en BBB, wat een eenzijdig beeld van de formatiedynamiek creëert.
- 3. Volledigheid (Score 6):** De uitzending laat op meerdere dossiers wezenlijke perspectieven weg: het Iraanse perspectief bij de Israël-Iran-situatie, het democratisch mandaat van de PVV als context voor het formatieconflict, en het maatschappelijke debat over zelfbeschikking bij de Middel X-zaak.

Kernboodschappen van de Uitzending

**BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK): ** "De PVV belemmert de kabinetsformatie door onrealistische en juridisch onhoudbare eisen op asiel te stellen."

Techniek: Framing + Weglating — Bewijs: 02:50, 03:01, 03:21

**BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK): ** "Donald Trump is een politicus wiens rechtszaak primair gênant en persoonlijk belastend is vanwege zijn seksuele gedrag."

Techniek: Woordkeuze + Framing — Bewijs: 01:41, 01:52, 02:04

**BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK): ** "Het OM treedt terecht op tegen mensen die buiten de gevestigde kaders om handelen, ook als zij dat uit idealisme doen."

Techniek: Experteselectie + Weglating — Bewijs: 04:17, 04:31, 04:40

Motivering: De uitzending vertoont een lichte maar consistente tendens die zich manifesteert in de framing van het formatieconflict (Wilders als probleemveroorzaker), de woordkeuze bij meerdere items ("voor de bühne", "doorgeslagen", "gênant") en de structurele weglating van tegengeluid bij de Middel X-zaak. De bevindingen zijn niet zo ernstig dat zij als systematische scheefheid kunnen worden gekwalificeerd, maar zij zijn wel consistent genoeg om een lichte tendens vast te stellen. In het licht van Mediawet art. 2.1 is de uitzending op zichzelf niet in strijd met de pluralismeverplichting, maar de combinatie van framing, woordkeuze en weglating wijst op een redactionele tendens die bij herhaling over meerdere uitzendingen problematisch kan worden.

CONCLUSIE

De NOS Laat Journaal-uitzending van april 2024 vertoont een lichte maar consistente redactionele tendens die zich het sterkst manifesteert in de berichtgeving over de kabinetsformatie: het vertrek van Wilders wordt als theateraal gedrag gekwalificeerd ("voor de bühne"), de juridische onhoudbaarheid van PVV-voorstellen wordt als feit gepresenteerd zonder bronvermelding, en de inhoudelijke posities van de andere formatiepartijen worden niet weergegeven. Bij de Middel X-zaak ontbreekt het verdedigingsperspectief volledig, waardoor het OM-standpunt inclusief moreel geladen kwalificaties als enige stem klinkt. De Trump-berichtgeving is primair als persoonlijk schandaal geframed, wat de juridisch-democratische betekenis van de zaak naar de achtergrond dringt. Op grond van Mediawet art. 2.1 is één uitzending op zichzelf onvoldoende om een schending van de pluralismeverplichting vast te stellen — die verplichting geldt over het totale aanbod — maar de geconstateerde patronen verdienen aandacht als onderdeel van een breder beoordelingskader.

TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENSELECTIE	5	●●●
2	BRONSELECTIE	5	●●●
3	TIJDSVERDELING	3	●●
4	WEGLATING (Selectieve Weglating)	6	●●●
5	CIJFERGEBRUIK	2	●
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	2	●
7	TIMING	3	●●
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	2	●
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve Weglating — Totaalbeeld)	6	●●●
10	FRAMING (Kader stellen)	6	●●●
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	5	●●●
12	MODERATIEGEDRAG	2	●
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	2	●
14	FALSE BALANCE	1	●
15	AGENDA-SETTING	5	●●●

HARDFACTS-SCORE (1-8)

3.8/10

Lichte onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

3.5/10

Lichte onevenwichtigheid

TOTAALSCORE

3.7/10

Lichte onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts

SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.

HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE KWALIFICATIE (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet 2008 vereist dat de publieke omroep een pluriform, evenwichtig en onafhankelijk aanbod verzorgt. Artikel 2.1 lid 1 bepaalt dat de publieke mediadienst gericht is op het informeren, opleiden en vermaken van de gehele bevolking, met bijzondere aandacht voor pluriformiteit en onafhankelijkheid. De pluriformiteitsverplichting wordt beoordeeld over het totale aanbod van de publieke omroep, niet per afzonderlijke uitzending.

Schending 1:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit en evenwichtigheid

Feitelijke omstandigheid: De berichtgeving over de kabinetsformatie geeft uitsluitend een negatief gekwalificeerd beeld van de PVV, zonder dat de inhoudelijke posities van de andere formatiepartijen worden weergegeven of het democratisch mandaat van de PVV als context wordt geboden.

Bewijs: Tijdstempel 03:01 — Citaat: "Wilders doet dit natuurlijk deels voor de bühne, om aan zijn achterban te laten zien dat hij vecht voor het onderwerp waar hij tijdens de verkiezingen de meeste beloftes in heeft gedaan."

Beoordeling: De kwalificatie van Wilders' gedrag als theatraal, gecombineerd met de claim over juridische onhoudbaarheid (03:21) zonder bronvermelding, vormt een eenzijdige weergave van het formatieconflict die niet voldoet aan de evenwichtigheidseis van art. 2.1. In het licht van de politieke gevoeligheid van de NPO-berichtgeving over de PVV is dit een relevant bevinding.

Schending 2:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — evenwichtigheid en onafhankelijkheid

Feitelijke omstandigheid: Bij de Middel X-zaak wordt uitsluitend het standpunt van het OM weergegeven, inclusief moreel geladen kwalificaties ("doorgeslagen idealisme", "blind geworden"), zonder dat de verdediging of een onafhankelijke ethische of juridische expert aan het woord komt.

Bewijs: Tijdstempel 04:17–04:43 — Citaat: "Het OM noemt het doorgeslagen idealisme. De verdachten waren kennelijk blind geworden voor de laakbaarheid en de gevaren van hun werkwijze."

Beoordeling: Het overnemen van OM-kwalificaties als feitelijke beschrijving, zonder tegengeluid van de verdediging of een onafhankelijke expert, is in strijd met de evenwichtigheidseis. Het beginsel van hoor en wederhoor — dat weliswaar primair een journalistiek-ethische norm is maar ook doorwerkt in de pluriformiteitseis van art. 2.1 — wordt hier niet nageleefd.

Geen schending aantoonbaar:

De overige items (sport, weer, kinderlied, Amsterdam toiletten) voldoen aan de informatieve en entertainmentfunctie van de publieke omroep en leveren geen aanwijzingen op voor schending van art. 2.1.

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

Op grond van de analyse van deze afzonderlijke uitzending zijn twee bevindingen vastgesteld die relevant zijn in het kader van Mediawet art. 2.1: de eenzijdige framing van het formatieconflict en het ontbreken van tegengeluid bij de Middel X-zaak. Beide bevindingen zijn op zichzelf onvoldoende voor een formele vaststelling van een schending van art. 2.1, omdat de pluriformiteitsverplichting over het totale aanbod wordt beoordeeld. Indien vergelijkbare patronen — eenzijdige kwalificatie van PVV-gedrag, ontbreken van verdedigingsperspectief bij strafrechtelijke items — structureel terugkeren in het NOS-aanbod, kan dit in samenhang wel een schending van de pluriformiteits- en evenwichtigheidseis opleveren. Een toezichthouder (Commissariaat voor de Media) zou bij een klacht op grond van art. 2.1 de gehele programmering over een langere periode moeten beoordelen om tot een definitief oordeel te komen.

HOOFDSTUK 6 — Brondieptecheck

Organisatie 1: Openbaar Ministerie (OM) — Middel X-zaak

1. FINANCIERING: Het OM is een staatsinstelling, gefinancierd door het ministerie van Justitie en Veiligheid. Volledig publiek gefinancierd.

2. MANDAAT: Het mandaat van het OM is strafrechtelijke vervolging. Dit mandaat is per definitie niet compatibel met een neutrale of evenwichtige duiding van een strafzaak; het OM vertegenwoordigt de vervolgende partij.

3. BELANGENCONFLICT: Het OM heeft een institutioneel belang bij het verkrijgen van een veroordeling en bij het handhaven van de norm dat hulp bij zelfdoding buiten de wettelijke kaders strafbaar is. Dit belang is structureel en onvermijdelijk.

4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:

D1 Belangenconflict: -2 — Structureel conflict als vervolgende partij

D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen persoonlijk risico voor de OvJ

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Juridische expertise aanwezig

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent met OM-beleid inzake hulp bij zelfdoding

D5 Emotionalisering vs. data: -1 — Moreel geladen taalgebruik ("doorgeslagen idealisme", "blind geworden")

D6 Bronniveau: +1 — Primaire bron voor de aanklacht

• TOTAAL: +1 → BRONLICHT: GEEL

5. TEGENSTEM: De verdediging van de verdachten komt niet aan het woord. Een onafhankelijke ethicus of euthanasiedeskundige wordt niet geciteerd. De NVVE (Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde) of vergelijkbare organisaties worden niet geraadpleegd.

Conclusie brondieptecheck: Het OM is een legitieme primaire bron voor de aanklacht en de geëiste straffen, maar is geen neutrale of evenwichtige bron voor de duiding van de zaak. Het overnemen van OM-kwalificaties ("doorgeslagen idealisme") als feitelijke beschrijving zonder distantieering of tegengeluid is journalistiek-methodologisch onzorgvuldig en potentieel in strijd met de evenwichtigheids eis van Mediawet art. 2.1.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Openbaar Ministerie (OM) — Middel X-zaak	-2	0	+2	+1	-1	+1	+1	GEEL

Juridische en methodologische toelichting

Geen feitelijke vaststelling	De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.
Geen juridisch oordeel	De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).
Geen causaliteitsbewijs	Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

**Geen oordeel over
intentie**

De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.

**Heuristisch
vergelijkingsinstrument**

De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.

BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

---

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

---

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)

BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch

Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.

Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt. Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven. In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.